

Література

1. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.03. № 1057 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Державний реєстр фінансових установ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0797-03>.
3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2005 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/npf_2005.pdf.
4. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2008 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/npf_2008.pdf.
5. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2011 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/npf_2011.pdf.
6. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
7. Закон України «Про внесення змін в Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 р. №85/96-ВР зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
8. Про затвердження ліцензійних умов провадження страхової діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0805-03>

Статтю подано до редакції 02.10.2012 р.

УДК 336.368

Дорошенко С.І., аспірант кафедри страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ДЛЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

АНОТАЦІЯ. Розглянуто основні підходи до визначення сутності капіталу та капіталізації для страхових компаній. Проаналізовано основні складові капіталізації. Виділено макроекономічні та мікроекономічні функції, які виконує капіталізація у страхових компаніях.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: капітал, капіталізація, страховий капітал, фінансові ресурси, власний капітал, функції капіталізації.

АННОТАЦИЯ. Рассмотрены основные подходы к определению сущности капитала и капитализации для страховых компаний. Проанализированы основные составные капитализации. Выделе-

ны макроэкономические и микроэкономические функции, которые выполняет капитализация в страховых компаниях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: капитал, капитализация, страховой капитал, финансовые ресурсы, собственный капитал, функции капитализации.

ANNOTATION. The article draws attention to the definition and essence of insurance capital. Elements of capitalization are analyzed. Role and functions of capitalization are pointed out.

KEYWORDS: capital, capitalization, insurance capital, financial resources, equity capital, functions of capitalization.

Постановка проблеми. Низька капіталізація страхових компаній стримує розвиток страхового ринку та поширення страхових послуг. Вплив капіталізації на діяльність страхових організацій потребує глибокого дослідження через те, що являється одним із факторів стабільної діяльності та забезпечує виконання зобов'язань взятих на себе страховою компанією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями дослідження страхового капіталу та капіталізації страхових компаній займаються українські та зарубіжні вчені і практики, серед них Нагайчук Н.Г. [1], Козоріз Г.Г. [2], Ромащенко О. [3], Гаманкова О.О. [4], Василенко А.В. [5], Вожжов А.П. [6], Scott E. Harington [7], Henri de Castries [8] та ін. Проте поки що мало дослідженими залишаються питання трансформації підходів до визначення оптимальних обсягів капіталу страховика з огляду на специфіку його діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення складових капіталу та капіталізації страховика, ролі та функцій капіталізації страховика. Для виконання мети потрібно вирішити такі завдання: дати визначення капіталу та капіталізації страховика; проаналізувати взаємозв'язок капіталу та капіталізації і їх складові елементи; визначити значення капіталізації страховиків з огляду на специфіку їх діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. До визначення терміну «страховий капітал» науковці мають різні підходи. Так, наприклад Н.Г. Нагайчук визначає «страховий капітал» як усі ресурси, які перебувають у розпорядженні страхової компанії [1], а також разом із А.П. Вожжовим порівнюють природу страхового капіталу із банківським. Інший підхід до визначення терміну «страховий капітал» має А.В. Василенко, яка розглядає страховий капітал через призму інвестиційних операцій страховиків і

пише, що він формується на початку діяльності страховика у грошовому вираженні, а з часом його частина трансформується у активи, що формують інвестиційний портфель страховика [5, с. 41].

Інше бачення страхового капіталу мають науковці та практики із США та Європи. Вони, в основному, зосереджуються на підході достатності та адекватності обсягу капіталу і ризику, що несе на собі страховик у формі страхових зобов'язань. Зокрема, Henri de Castries «страховий капітал» визначає як один із головних елементів страхової діяльності, що служить для забезпечення взятих на себе зобов'язань і захисту страхувальників від ризиків [8].

Scott E. Harrington має власне бачення суті «страховий капітал» і визначає його з точки зору ризику, який бере на себе страхова компанія. Науковець доводить, що підхід до капіталу страховика має бути адекватним ризикам його діяльності. Крім того, автор приводить порівняння капіталу страховика та капіталу банку, говорячи як про їх відмінні, так і спільні риси [7].

Розглядаючи різні точки зору як науковців, так і практиків, потрібно зазначити, що саме вітчизняні науковці підходять до визначення терміну «страховий капітал» у більш ширшому значенні, а західні мають більш прагматичну точку зору.

Підсумовуючи різні точки зору на визначення терміну «страховий капітал», можемо зробити висновок, що «страховий капітал» — це обсяг як власних, так і залучених фінансових ресурсів страховика, які відповідають ризиковості операцій, здійснюваних ним на страховому ринку.

Щодо поняття «капіталізація страховика» в літературі теж не існує єдиної точки зору. Науковці визначають капіталізацію за різними критеріями.

Вітчизняні науковці розглядають такі основні форми капіталізації:

- реальна капіталізація;
- маркетингова капіталізація;
- ринкова або фіктивна [9—11].

Більшість учених поділяють думку, що «реальна капіталізація» — це здатність компанії створювати додану вартість шляхом перетворення матеріальних та інших ресурсів, тобто здатність фірми генерувати позитивний грошовий потік. Загальновизнаним у наукових колах є визначення «ринкової капіталізації» як добутку кількості акцій компанії та їхню теперішню вартість. Зв'язок

між реальною та ринковою капіталізацією визначається представленням реального капіталу у вигляді цінних паперів. Але між цими поняттями є суттєва відмінність, а саме: акції компанії можуть мати високу волатильність на ринку, відповідно — ринкова капіталізація міняється, а реальна капіталізація при цьому може залишатися без змін.

Маркетингова капіталізація, у свою чергу, розглядається як комплекс дій для підвищення іміджу компанії на ринку, підвищення її «пізнаваності» з боку споживача та спрямовується на зростання ринкової вартості. Науковці А.А. Гриценко і М.В. Дедкова поділяють думку, що маркетингова капіталізація служить одним із елементів, що збільшує ринкову вартість і тим самим вносить відмінності між реальною та ринковою капіталізацією [10].

Л.М. Мельник, проводячи дослідження сутності капіталізації, класифікує це поняття за чотирима напрямками [13]:

- процес перетворення ресурсів на вартість, яка приносить додаткову вартість;
- процес трансформації доходів у загальний капітал підприємства;
- категорія фінансового менеджменту (функція приросту фінансового капіталу);
- показник оцінки ринкової вартості підприємства (ринкова капіталізація).

Як бачимо із проведеного аналізу, науковці не мають єдиного підходу по визначення сутності поняття «капіталізації», та й саме поняття є багатоаспектним і багатозначним за формами та видами. Тому вважаємо подальше дослідження цього явища доцільно робити комплексно, на основі системного підходу.

Виходячи із проведеного аналізу, можна зробити висновок, що «капіталізація страховика» — це трансформація фінансових і матеріальних ресурсів, що використовуються для здійснення власної діяльності, та відповідний обсяг капіталу, який представлений цінними паперами на фондовій біржі.

Дослідження сутності «капіталу» та «капіталізації» свідчить про їхні зв'язки (рис. 1).

Капітал страховика використовується для фінансування власної діяльності. У процесі реалізації страхових послуг створюється додана вартість у вигляді прибутку страховика, частина з якого капіталізується, нарощуючи капіталізацію і капітал страховика.

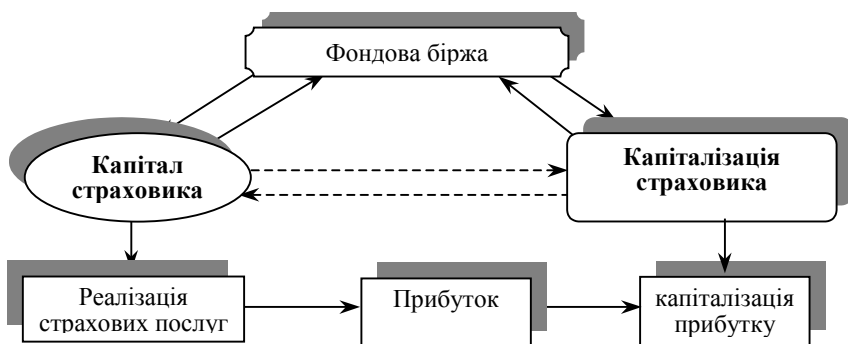

Рис. 1. Зв'язок капіталу та капіталізації страховика

Ринкова капіталізація формується на фондовому ринку, шляхом випуску акцій, які розміщуються на фондовій біржі. Взаємін за акції страхова компанія отримує фінансові ресурси, якими нарощує капітал та отримує ринкову оцінку. У разі якщо страховик існує не формі акціонерного товариства, то визначення його капіталізації треба застосувати майновий або дохідний підходи.

Капітал і капіталізація відіграють ключову роль у діяльності страхової компанії. Як вітчизняні, так і іноземні науковці погоджуються з тим, що капітал страховика використовується для забезпечення платоспроможності та фінансування страхових зобов'язань.

Капіталізація (нарощування капіталу) страховика є засобом закріплення його позиції на ринку. Виділимо функції, які виконує капіталізація на мікрорівні:

Захисна функція. Суть цієї функції полягає у тому, що висока капіталізація виражається великим обсягом фінансових ресурсів, які захищають страховика у разі понесення великих втрат.

Психологічна функція. Ця функція передбачає, що чим більше капіталізована страхова компанія, тим вищий ступінь довіри буде з боку страховувальника.

Джерело фінансування діяльності. Капіталізація виражає вартість наявного капіталу страхової компанії, відповідно є механізмом фінансування страхової діяльності.

На макрорівні капіталізація виконує наступні функції:

— **стратегічну.** Ця функція передбачає використання фінансових ресурсів для реалізації стратегії розвитку страхового ринку, введення нових видів страхових послуг;

— стимулюючу. Функція передбачає, що високий рівень капіталізації мотивує на розширення страхової діяльності, а недостатній обсяг стимулює страховика до збільшення капіталізації для того, щоб залишатися на страховому ринку;

— конкурентну. Чим вища капіталізація, тим більше фінансових ресурсів є у страховика, тим більші в нього є можливості виграти у конкурентній боротьбі;

— стабілізаційну. Страховик здійснює дуже ризиковану і довгострокову діяльність відповідно ці ризики, можуть покриватися за рахунок високої капіталізації.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи проведене дослідження сутності понять «капітал» і «капіталізація» страховика, потрібно зазначити таке.

«Страховий капітал» — це обсяг як власних, так і залучених фінансових ресурсів страховика, які відповідають ризиковості операцій здійснюваних на страховому ринку. «Капіталізація страховика» — це трансформація фінансових і матеріальних ресурсів, що використовуються для здійснення власної діяльності та відповідний обсяг капіталу, який представлений цінними на фондовій біржі. Взаємозалежність і взаємообумовленість «капіталу» та «капіталізації» страховика проявляється у операційній діяльності страхової компанії. Основні види капіталізації страховика — реальна, ринкова та маркетингова. Капітал і капіталізація забезпечують операційну активність страховика, нівелюють ризиковість страхових операцій і є необхідним елементом його фінансової стійкості.

Література

1. *Нагайчук Н.Г.* Оцінка вартості капіталу страховика // Економіка і регіон.— 2009. — №1. — С. 199–202.

2. *Козоріз Г.Г.* Капітал і капіталізація страхового ринку України [Текст] : монографія; ред. : Т. С. Смовженко. — К.: УБС НБУ, 2010. — 327 с.

3. *Ромащенко О.* Тенденції динаміки концентрації і централізації капіталу на страховому ринку України / О. Ромащенко // Ринок цінних паперів. — 2006. — №1 1/12. — С. 67—72.

4. *Гаманкова О.О.* Фінанси страхових організацій: навч. посіб. / О.О. Гаманкова. — К. : КНЕУ, 2007. — 328 с.

5. *Василенко А. В.* Інвестиційна стратегія страхових компаній: навч. посіб. / А. В. Василенко. — К. : КНТЕУ, 2006. — 186 с.

6. *Вожжов А.П.* Капітал комерційних банків як складова ресурсів банківської системи/ А.П. Вожжов, О. І. Клименко // Банківська справа. — 2003. — №4. — С. 83—96.

7. *Scott E. Harrington* Capital Adequacy in Insurance and Reinsurance // Capital Adequacy Beyond Basel: Banking, Securities, and Insurance, Oxford University Press, 2005

8. *Henri de Castries* Capital Adequacy in Insurance // the international study for insurance economy, 2005, 30 (47—51)

9. *Калиниченко М.П.* Маркетингова капіталізація промислових підприємств / Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. — 2011. — С. 134—144.

10. *Грищенко А.А.* Капитализация экономики: проблемы и перспективы. Материалы семинара (часть 1) // Экономическая теория. — 2006. — № 2. — С. 91—95.

11. *Дедкова М.В.* Капитализация компании: теоретический аспект // Вестник МГУС. Серия «Экономика». — 2007. — №1.

12. *Мельник Л.М.* Конкретизація понять капіталізації підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — № 4. — Т. 3. — С. 24—29.

13. *Чиж Л.М.* Сутність, структура та функції страхового капіталу // Економіка. Управління. Інновації. — 2012. — №1 (7).

Статтю подано до редакції 06.10.2012 р.

УДК 330.37:336

Жолнерчик А.Ю., канд. екон. наук,
старш. викладач кафедри фінансів підприємств,

Федченко Д.О., студентка 5-го курсу
фінансово-економічного факультету,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЗРОБКА ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

АНОТАЦІЯ. У статті розкрито сутність фінансової стратегії, її значення для успішного функціонування підприємств у конкурентному ринковому середовищі. Також визначено основні чинники, які впливають на формування та вибір фінансової стратегії українських підприємств.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: фінансова стратегія, стратегічні цілі, фінансова політика, управління фінансами підприємств, підприємство.

АННОТАЦИЯ. В статье раскрыта сущность финансовой стратегии, её значение для успешного функционирования предприятий в конкурентной рыночной среде. Также выделены основные факторы, которые влияют на формирование и выбор финансовой стратегии украинских предприятий.